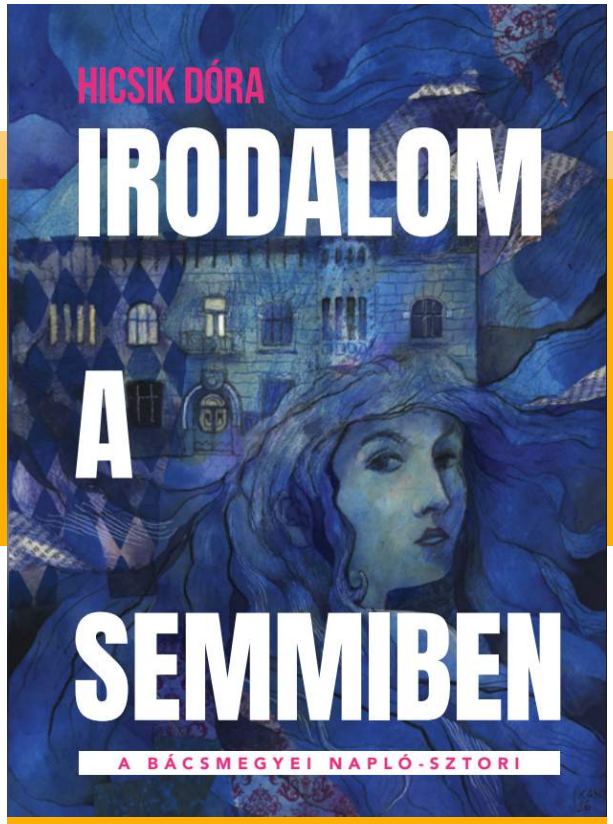

Megismerni egy korszakot

Idén jelent meg Hicsik Dóra Irodalom a semmiben – a Bácsmegyei Napló-sztori című könyve, a szerző doktori értekezésének átdolgozott változata. Sajtótörténeti monográfia, amely túlmutat a sajtótörténet kérdezési irányain.

A szerző a periodika feltárásával megismerhetővé teszi a Bácsmegyei Naplót, miközben értelmezi a 20. század eleji Szabadka szellemi-kulturális horizontját, amelynek – 1903 és 1941 között – formálója volt a Bácsmegyei Napló.

A többrétű értelmezés közel hozza a szöveget, mindazonáltal belakható tágasságot teremt. Következésképp Hicsik Dóra többre törekszik annál, hogy adatolásából valamiféle kalkulálható igazságra jusson, mivel a folyóirat kulturális impaktját vizsgálja, amely túlmutat a Bácsmegyei Napló keletkezése és megszűnése között eltelt időn. Ennek kikerekítéséhez szükséges a szerző kutatói optikájának részletgazdagsága, tehát egy történet megértéséhez nem elegendő pusztán az adatokat és a körülményeket ismerni; mögéjük kell tekinteni, hogy megszólaltatható és megírható legyen a történet.

Hicsik Dóra könyvében megszólal. Címe hosszan fészkelődik, majd megértjük, hogy a Bácsmegyei Napló intézményt adott a vajdasági irodalomnak és kulturális karaktert Szabadkának. Előzmény nélküli volt az, ahogy képviselte és közvetítette tartalmát, tehát pionír mivoltában tekintjük a vajdasági magyar irodalom kezdőpontjának.

A Bácsmegyei Napló – politikai párttól függetlenül – tartós szellemi műhelyként működött és serkentette Szabadka szellemi életét. Bár akadtak folyóiratok, de hosszabb rövidebb idő elteltével megszűntek. Vibráló kulturális élet határozta meg a szabadkai mindennapokat a Bácsmegyei Napló alapításakor, amely nem kötődött politikai párthoz (ezt tükrözi a közölt szövegek karaktere).

Fenyves Ferenc határozott szerkesztői koncepcióval, lapstruktúrával és stilisztikai irányokkal szólt olvasóihoz, így pedig identitás- és kultúraformáló médiummá vált az újság. Identitásformálása kettős volt. Keretet adott szerzőinek, akikben kialakult a szerzői énkép; emellett azzal, hogy kulturális rendszerbe foglalta Szabadkát, a város lakosai újféleképpen kezdtek kötődni városukhoz, mert a Bácsmegyei Napló reflektált a világra, amelyben éltek.

Hicsik Dóra szerint volt a Vajdaságban magyar nyelvű sajtó, amelyből kitűnt a Bácsmegyei Napló, mert – főképp Fenyvestől eredő szerkesztéspolitikája révén – be tudott számolni szinte minden vajdasági település eseményéről, és külföldi tudósítói rendre szállították számára a világ híreit. Ezen kívül Fenyves úgy pozícionálta a folyóiratot, hogy az a kisebbségben élő több mint félmillió magyar vezető napilapjává vált.

A kötet fontos érdeme, hogy megrajzolja Fenyves portréját és érinti életútját. Ezzel közel hozza személyét, és érthetővé teszi főszerkesztői helyzetét, attitűdjét, amivel sokat tett a Bácsmegyei Napló működéséért. Hicsik Dóra szerint a periodika irodalmi mellékletének vizsgálata az első évfolyamtól kezdve olyan forrásértékű szövegállomány, amely hozzájárul kultúra- és művelődéstörténetünk átfogóbb megismeréséhez, mivel több olyan magyarországi szerző szerepelt benne, akiknek művei (a szövegváltozatokkal együtt) meghatározóak lehetnek irodalomtörténeti kutatások számára. A lap beleszövődött a Szabadkai mindennapokba, az újságolvasók gondolkodásába, mert ajtót nyitott a világra. Irodalmi pályázatai – amellett, hogy megmutatják a szövegek nyelvi megformáltságát – jelentést adnak arról, hogy milyen volt a Vajdaság mentális hangoltsága.

Hicsik Dóra könyve a 20. századi vajdasági magyar irodalom és kulturális élet sarokpontját dolgozza fel jól strukturált kutatói módszerrel, közérthető nyelven. A közérthetőség nem negatívum, hiszen érti a Bácsmegyei Napló történeti, kulturális, politikai és irodalmi dimenzióit, amelyeket képes struktúrába rendezni. Korábban még egyetlen munka sem dolgozta fel a Bácsmegyei Napló kontextusait, ugyanakkor Hicsik Dóra munkája nyomán megértjük a folyóirat helyét és szerepét, valamint a korszakot.

Hicsik Dóra: Irodalom a semmiben

A Bácsmegyei Napló-sztori, szerk., dr. Negyela László
Szabadka, MILKO Egyesület, 2026.

Miksó Péter